

**ACTIVITEITENPLAN Gewone
dwergvleermuis behorende bij
ontheffingaanvraag sloop
voormalige Dr. Kuyperschool,
gemeente Ridderkerk.**

Datum : 14 mei 2012
Kenmerk : 11115486/NHO/rap1
Auteur : Dhr. drs. N.C. Houter

Vrijgave : Ing. B.C.R. Willems

Opdrachtgever : Gemeente Ridderkerk
: Postbus 271
: 2980 AG Ridderkerk

© IDDS bv. Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd,
opgeslagen in een geautomatiseerd bestand en/of openbaar
gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm,
elektronisch of anderszins zonder voorafgaande,
schriftelijke toestemming van de uitgever.

NOORDWIJK (hoofdkantoor)

's-Gravendijckseweg 37
Postbus 126
2200 AC Noordwijk

T 071 - 402 85 86
info@idds.nl
www.idds.nl

VEENENDAAL

T 0318 - 69 00 22

BREDA

T 076 - 548 66 20

HOOGVEEN

T 0528 - 72 22 29

SEVENUM

T 077 - 467 05 86

INLEIDING

Men is voornemens de voormalige Dr. De Kuyperschool aan de Klaas Katerstraat / Dokter de Kuypersstraat te slopen in het kader van de herontwikkeling van het plangebied Koningsplein Ridderkerk (figuur 1). In de recente geschiedenis deed het pand als jongerencentrum dienst, met daarbij voor vleermuizen veel nachtelijke verstoring onder meer door middel van live muziek. Sinds juni 2010 is het pand niet in gebruik.

In het plangebied foerageren Gewone dwergvleermuizen. In de school is tijdens onderzoek een paarplaats van de Gewone dwergvleermuis aangetroffen in de nazomer 2011. Er zijn geen aanwijzingen voor kolonies in de te slopen bebouwing (Adviesbureau Mertens 2011). Met de voorgenomen sloop verdwijnt de paarplaats en daarmee een beschermde vaste rust- of verblijfplaats van deze soort, hetgeen een overtreding betreft van artikel 11 van de Flora en faunawet. De Gewone dwergvleermuis wordt genoemd in Tabel III van de bijlage van de Flora- en faunawet en is in Europees verband beschermd op grond van Bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn.

Deze rapportage vormt de bijlage bij het aanvraagformulier 'Ontheffing Flora- en faunawet artikel 75'. In dit activiteitenplan wordt nader toegelicht op welke wijze de handelingen waarvoor ontheffing wordt aangevraagd effecten kunnen hebben op deze strikt beschermde soort, en welke maatregelen genomen kunnen worden om de nadelige effecten van deze handelingen te mitigeren of te compenseren. Deze maatregelen komen in hoofdlijnen overeen met de Gedragscode Ruimtelijke ontwikkeling en Inrichting gemeente Dordrecht en gemeente Zwijndrecht (Van der Valk *et al.* 2011).

Ontheffing wordt aangevraagd voor het overtreden van artikel 11 van de Flora- en faunawet voor wat betreft het verstoren van de functionele leefomgeving van de Gewone dwergvleermuis, in het bijzonder een paarplaats. Hieronder worden in dit activiteitenplan de verplichte onderdelen uit de toelichting bij de ontheffingaanvraag puntsgewijs behandeld.

De aanvraag heeft tot doel om een "positieve afwijzing" te verkrijgen. Met deze aanvraag is beoogd om een beeld te geven van de maatregelen die vóór en tijdens de ingreep worden getroffen om tegemoet te komen aan een duurzame instandhouding van de soort op een niveau dat vergelijkbaar is aan het huidige niveau van voor de ingreep.

VERPLICHTE ONDERDELEN ACTIVITEITENPLAN

A) Adres, postcode, gemeente en provincie van de locatie(s) waar de activiteiten worden uitgevoerd

Dr. de Kuypersstraat 3, 2982 XC Ridderkerk, Zuid-Holland.

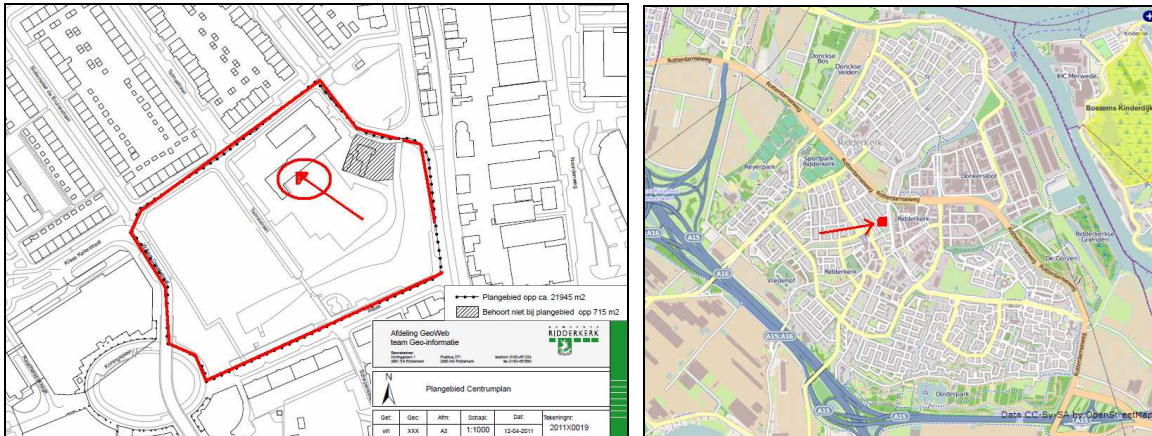
B) Omschrijving activiteiten en werkzaamheden

De werkzaamheden die worden uitgevoerd ten behoeve van het bouwrijp maken van het plangebied zijn onder andere de sloop van het voormalig schoolgebouw en het afvoeren van het vrijgekomen materiaal. Ook worden bomen gekapt, en zal een waterpartij worden gedempt.

Na de sloop, slootdemping en kap zal sprake zijn van nieuwbouw van 66 woningen (koop en huur appartementen), bibliotheek en horecagelegenheid. Daarbij zal meer in de hoogte worden gewerkt (vijf verdiepingen) dan bij de te slopen school (2 lagen) het geval is. Een relatief open terrein zal daarbij worden omgevormd door de in het schetsontwerp "Koningsplein Ridderkerk" (Soeters Van Eldonk architecten) weergegeven opzet. Hierin is tevens voorzien in "groene en blauwe functies".

C) Ingetekende topografische kaart

Het voormalige schoolgebouw ligt aan de kruising tussen de Dr. De Kuiperstraat en de Klaas Katerstraat in de gemeente Ridderkerk. Langs de zuidwest zijde van de school is de Talmastraat. Het gehele plangebied (22 hectare) bevindt zich in kilometerhok 100-431. De Rijksdriehoek-coördinaten van de paarplaats van de Gewone dwergvleermuis in de te amoveren bebouwing betreffen (x,y): 100902, 431890. In Amersfoort coördinaten is dat X= 255902, Y= 894890.

Figuur 1. Ligging van het herbestemmingsgebied aan de Klaas Katerstraat te Ridderkerk. Met een pijl is de locatie van de paarplaats in de voormalige Dr. De Kuiperschool aangegeven. De figuur rechts geeft de locatie op grotere schaal weer.

Figuur 2. Nieuwe situatie met betrekking tot de begane grond waarin ook de “groene en blauwe functies” zijn opgenomen

D) Manier waarop u de activiteiten wilt uitvoeren

Bij de sloop worden kranen en mogelijk shovels toegepast. Het vrijgekomen materiaal zal worden afgevoerd en de grond zal bouwrijp gemaakt worden.

E) Doel en belang van uw activiteiten

Bij de ontwikkeling van het plangebied "Koningsplein Ridderkerk" zijn de volgende belangen gemoeid:

- belang e   dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard
- belang j   uitvoering van werkzaamheden voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling

De betreffende school (1150 m² grondoppervlak.) voldoet niet meer aan de eisen zodat deze buiten gebruik is gesteld. De sloop van de school hangt samen met het feit dat de school niet meer in gebruik is en in een dusdanige slechte bouwkundige staat is dat deze geen nuttige bouwkundige functie meer kan vervullen. Ook niet voor andere maatschappelijke doeleinden. De sloop maakt de realisatie van het nieuwe plan mogelijk, welke reeds onder B is verwoord. Ten gunste van de leefbaarheid op sociaal en economisch gebied heeft de gemeente Ridderkerk besloten het plangebied (22 hectare) te herontwikkelen met onder andere een bibliotheek, horeca, 30 grondgebonden woningen, 18 koopappartementen, en 18 huurappartementen.

F) Planning en onderbouwing van de activiteiten

Het heeft vanuit de gemeente Ridderkerk de voorkeur de sloopwerkzaamheden zo spoedig mogelijke te laten aanvangen.

G) Deskundige die betrokken is bij uw activiteiten en zijn/haar kwalificaties

Bij de aanvraag is adviesbureau IDDS Ruimte & Ontwikkeling b.v. betrokken. De hierbij als adviseur optredende ecoloog is in dienst bij IDDS en betreft de heer drs. N.C. Houter. Deze heeft een universitaire studie ecologie afgerond en heeft ruime ervaring met soortspecifieke ecologie. De overige gegevens zijn opgenomen in het aanvraagformulier onder 1b.

H) Korte termijn effecten op de beschermde soort(en) per fase/activiteit

Met de voorgenomen sloop van de school zal de paarverblijfplaats verdwijnen. De dieren worden daardoor gedwongen een alternatieve paarverblijfsruimte te vinden elders in de omgeving. Mogelijk ondervinden de dieren daarbij voor enige tijd stress.

Het is niet erg waarschijnlijk dat het paarverblijf al sinds vele jaren in gebruik is, gezien de vorige gebruiksfunctie van het gebouw als jongerencentrum met veel avondlijke verstoring (tot en met nazomer 2010). Het betreft dan ook waarschijnlijk relatief jonge ingebruikname van het gebouw.

Daarnaast gaat foerageergebied verloren. In hoeverre dit foerageergebied essentieel is voor de lokale populatie, of dat er voldoende uitwijkmogelijkheden voorradig zijn, is niet verder onderzocht. Met de realisatie van de plannen is het van belang dat er voldoende foerageergebied in de omgeving aanwezig blijft.

I) Lange termijn effecten op de staat van instandhouding van de soort(en) per fase/activiteit

De Gewone dwergvleermuis is de meest algemene soort vleermuis in Nederland en komt in vrijwel elk kilometerhok voor. Ook in de provincie Zuid-Holland is deze de meest algemene soort en algemeen in en rondom Ridderkerk (Mostert & Willemsen 2008; Mertens 2011). De soort is goed aangepast aan stedelijk gebied. Het geheel verwijderen van de paarverblijfplaats door sloop van de school zal geen lange termijn invloed hebben op de gunstige staat van instandhouding van de populatie in het gebied, omdat naar verwachting voldoende alternatieven voor een paarplaats elders in de omgeving aanwezig zijn. Mede gezien de drift onder mannen te paren, is het zeer waarschijnlijk dat zij met veel creativiteit een andere geschikte paarplaats weten vinden. Mede daardoor ligt het verstoren van een paarplaats van de Gewone dwergvleermuis buiten de paartijd ons inziens niet zeer gevoelig met betrekking tot het zich handhaven van de goede staat van instandhouding van een populatie.

In het ergste scenario zijn in de nabije omgeving geen geschikte alternatieven aanwezig. Ook in dat geval zal de sloop de goede staat van instandhouding van de lokale populatie waarschijnlijk niet negatief beïnvloeden, omdat de vrouwtjes van rondom het plangebied zich waarschijnlijk makkelijk aangetrokken weten tot baltsende mannen verder in de nabije omgeving (0.5-5 km). Het leed treft in die zin meer de man, die zijn hof kwijtraakt, maar met vermoedelijk weinig invloed op het aantal succesvolle bevruchtingen onder de vrouwtjes binnen de lokale populatie. Vrouwtjes paren dikwijls met meerdere mannen, en geschikte mannen elders in de omgeving zullen met meerdere vrouwtjes paren indien beschikbaar.

J) Verantwoording van uw effectenstudie

Een rapportage naar het voorkomen van vleermuizen op de planlocatie heeft in de voor- en nazomer van 2011 plaatsgevonden en is opgemaakt door Bureau Mertens in 2011. Dit onderzoek vormt de basis voor deze aanvraag, en is als bijlage bij de aanvraag toegevoegd. Het gerefereerde rapport betreft:

Eindrapport, Vleermuizen, broedvogels en vissen in direct rond een voormalige school aan de Klaas katerstraat/ Doctor Kuiperstraat te Ridderkerk, rapportnr. 2011.1294, Adviesbureau Mertens B.V., Bureau voor natuur, ruimtelijke ordening en ecotoxicologie, oktober 2011.

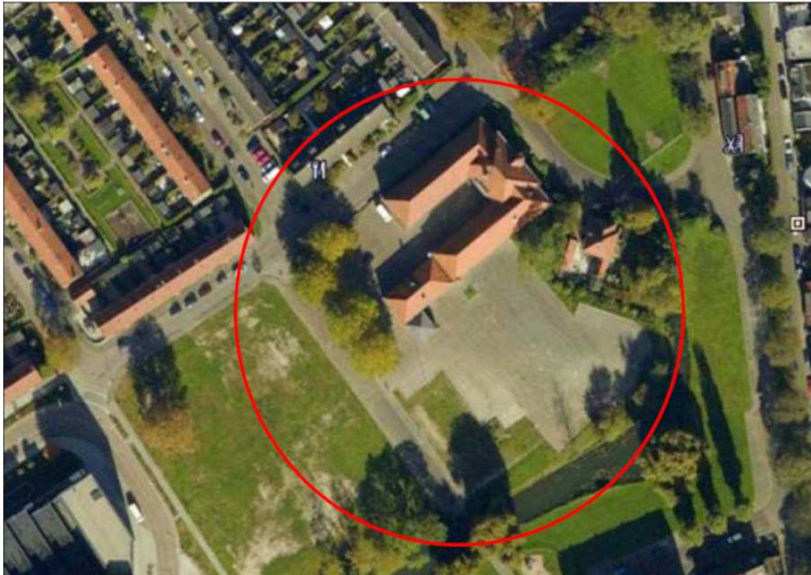
Hieruit is gebleken dat de Gewone dwergvleermuis gebruik maakt van dit herbestemminggebied. In het voorjaar (24 mei, 14 juni 2011) zijn foeragerende dieren van deze soort aangetroffen. In het najaar (5 sept, 11 sept 2011) zijn twee baltsende mannetjes waargenomen, en is een paarplaats onder de daklijst van het te slopen voormalig schoolgebouw aangetroffen. De Gewone dwergvleermuis wordt genoemd in Tabel III van de bijlage van de Flora- en faunawet en is in Europees verband beschermd op grond van Bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn. Bij sloop gaat deze paarverblijfplaats verloren, hetgeen een overtreding is van art. 11 uit de Flora- en faunawet.

K) Overheidsinstantie die eventueel al toestemming heeft verleend voor uw activiteiten vanuit andere wet- en regelgeving

In het kader van de Natuurbeschermingswet zijn geen toestemmingen nodig. Er zijn geen andere toestemmingen in het kader van de Flora en faunawet van toepassing.

L) Beschrijving huidige situatie van het gebied

Het plangebied betreft een voormalige school met plein en aan de zuidzijde een waterpartij, en is deels verhard, deels gras. Aan de randen van het gebied groeien enige bomen. Zie figuur 3. Deze bomen vormen foerageergelegenheid, zoals beschreven in Mertens (2011). Tot halverwege 2010 was de school in gebruik als jongeren centrum en cultureel podium. Sindsdien is het pand leegstaand.

Figuur 3. Satellietfoto van het herbestemminggebied aan de Klaas Katerstraat / Doctor Kuypersstraat te Ridderkerk.

M) Positie van de uitvoeringslocatie ten opzichte van natuurgebieden

Er zijn geen beschermende gebieden naast of in de nabijheid van het plangebied gelegen. Op ruim twee kilometer naar het noordoosten is het Natura 2000-gebied Boezems Kinderkijk gelegen. Dit gebied kent geen instandhoudingdoelen voor de Gewone dwergvleermuis. Derhalve kan externe werking op één der instandhoudingdoelen worden uitgesloten met de voorgenomen sloop van de school.

N) Verspreiding van beschermde soorten op en nabij de uitvoeringslocatie

Uit het ecologisch onderzoek dat is uitgevoerd door Adviesbureau Mertens (zie J) is gebleken dat de Gewone dwergvleermuis gebruik maakt van dit herbestemminggebied (fig. 1). In het voorjaar (24 mei, 14 juni 2011) zijn foeragerende dieren van deze soort aangetroffen. In het najaar (5 sept, 11 sept 2011) zijn baltsende mannetjes waargenomen, en is een paarplaats onder de daklijst van het te slopen voormalig schoolgebouw aangetroffen.

Met betrekking tot de beschermde soorten uit de overige soortgroepen is beschreven dat er verder geen beschermde soorten in het plangebied voorkomen (behalve broedvogels).

In deze aanvraag is er vanuit gegaan dat het eerder onder J gerefereerde rapport in voldoende mate inzicht heeft verschaft omtrent de aanwezigheid van beschermde soorten op de planlocatie.

O) Verantwoording verspreidingsinformatie

In deze aanvraag is er vanuit gegaan dat het eerder onder J gerefereerde rapport op een deskundige wijze tot stand is gekomen en voldoende gegevens bevat om de benodigde conclusies te kunnen trekken. In het onder j genoemde rapport staat beschreven hoe het onderzoek conform het vleermuisprotocol is uitgevoerd. Het rapport is bijgevoegd als bijlage.

P) Maatregelen om schade aan de soort te voorkomen of te beperken (mitigerende maatregelen)

- 1) De werkzaamheden worden in de voor de Gewone dwergvleermuis minst kwetsbare periode uitgevoerd. Sloop dient daarom buiten de winterrust en alvorens de paartijd, in een duidelijk vorstvrije periode plaats te vinden. De dieren hebben gedurende het seizoen dan genoeg tijd om voor het in onbruik geraakte paarverblijf een alternatief te zoeken. Uitvoer sloop 01 april–15 juli.
- 2) Om spontane vestiging van een zomer- of kraamkolonie te voorkomen in het leegstaande pand dient het pand voor 1 mei ongeschikt voor vestiging van kraamkolonies / zomerverblijven te worden gemaakt. Dit kan door tocht door de spouwmuur te laten lopen, door deze open te halen, en zo het leefklimaat te verslechteren.
- 3) Het gebouw wordt, nadat het ongeschikt is gemaakt voor vleermuizen, vlak voorafgaande aan de sloop geïnspecteerd op de aanwezigheid van vleermuizen door een deskundige.

Q) Maatregelen om onvermijdelijke schade aan de soort te herstellen (compenserende maatregelen)

Met de voorgenomen sloop en inachtneming van bovenstaande mitigerende maatregelen is de kans op schade op populatieniveau van de Gewone dwergvleermuis nihil. Om tegemoet te komen aan het habitatverlies (paar- en baltsplaats alsmede foerageergebied) zal zorg worden gedragen voor het opnemen van een vleermuisvriendelijke bouw waarbij minimaal één paarplaats wordt gecreëerd in de nieuwe bebouwing. Door in het nieuwe bouwplan een voorziening op te nemen bestaande uit brede stootvoegen en voldoende ruimte in de spouwmuur daarachter, kan potentiële paarplaats worden gecreëerd. Een nadere uitwerking hiervan dient nog te worden opgesteld. De situering van de te realiseren nieuwe potentiële paarplaats en (en eventueel winterverblijf) dient te worden gecreëerd ter plaatse van de meest zuidelijk georiënteerde gevel(s).

In het bouwplan is voorzien in het planten van inheemse grote bomen en struiken tussen de bebouwing, doch is er ook een nieuwe groenstrook met onder andere in rijen geplante bomen en struiken (foerageergebied en potentiële baltsplaatsen) voorzien (Fig. 3). Voorts wordt voorzien in het creëren van nieuw en breed open water (foerageergebied). Initiatiefnemer kan worden bewogen om ten aanzien van het planten van de bomen en struiken uit te gaan van voor deze soort geschikte inheemse soorten (Eik, Beuk) waarbij aandacht bestaat voor het doorgroeien tot een omvang die voldoende leefruimte voor vleermuizen kan bieden (holtes en spleten) naar de toekomst toe. Met name eiken en beuken zijn hiertoe zeer geschikt.

R) Tijdstip en locatie mitigerende en compenserende maatregelen

Sloop voormalig schoolgebouw:

Van 01-04-2013 t / m 015-07-2013 dan wel dezelfde periode een kalenderjaar later.

Verwijderen vegetatie rondom de school

Van 01-aug 2012 t/m 01 maart 2013 dan wel dezelfde periode een kalenderjaar later

Bebouwing ongeschikt maken voor (kraam)kolonies

Na de winterrust, vòòr 1 mei (dus in de maand april)

S) Beschrijving alternatieven en reden waarom u die alternatieven niet gebruikt

De sloop is een activiteit die plaatsgebonden is. Alternatieven zijn niet van toepassing of mogelijk.

T) Beschrijving zorgvuldig handelen

Het onder deskundig toezicht slopen buiten de voortplantingsperiode zal enerzijds waarborgen dat de mitigerende maatregelen in voldoende mate worden gewaarborgd. Eventueel aanwezige dieren kunnen anderzijds worden opgevangen en elders in nabije omgeving op juiste wijze worden uitgezet.

De reden voor de deels handmatige sloop is het gegeven dat paarplaatsen vaak ook als winterverblijf worden gebruikt, of als zomerverblijf kunnen worden ingenomen. Daardoor zijn voorzorgsmaatregelen nodig om eventueel aanwezige vleermuizen tijdens sloop te ontzien. Dit kan door de sloop onder ecologische begeleiding plaats te laten vinden. In de weken voorafgaande aan de sloop dient de spouwmuur aan tocht te worden blootgesteld, om het leefklimaat voor de vleermuis te verslechteren. Dit verkleint de kans op het onverhoopt aantreffen van één of enkele vleermuizen tijdens het strippen. Indien toch aangetroffen, dan kunnen deze dieren door een ter zake kundige worden opgevangen en 's avonds na wat bijvoeren op een nabij gelegen geschikte locatie worden losgelaten. Vleermuizen zijn bij een zeer lage nachttemperatuur doorgaans niet in staat om zelfstandig een andere verblijfplaats op te zoeken. Daarom kan sloop alleen na de winterrust worden uitgevoerd in een duidelijk vorstvrije periode (vanaf april). Bij lage lichaamstemperaturen zijn de dieren inactief en niet in staat zelfstandig een alternatief te zoeken.

U) Omschrijving dwingende reden van groot openbaar belang

De sloop waarborgt dat de betreffende bouwkundige delen van het schoolgebouw niet uiteindelijk als gevolg van voortschrijdend verval met de nodige gevaren voor de omgeving zal instorten.

De nieuwbouw zal bijdragen aan het algemeen maatschappelijk sociaal-economisch belang, omdat wordt voorzien in een woningbehoefte alsmede openbare voorzieningen als een bibliotheek en horeca, en in werkgelegenheid.

9. GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Dietz, C., Helversen, O. v., and Nill, D. (2011). Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest Afrika. Biologie, kenmerken, bedreigingen. 1^e druk. Utrecht, Tirion Natuur/ Fontein Uitgevers.

Glas, G.H. (1986) Atlas van de Nederlandse vleermuizen 1970-1984, alsmede een vergelijking met vroegere gegevens. Zoologische Bijdragen (**34**), 3-97.

MosterdHoogeboom, D. (2011). Verspreidingsatlas van de zoogdieren van Noord-Holland. Werkatlas 11-52507B. Castricum, Landschap Noord-Holland.

Janssen, J. & Schaminée, J. (2008). Europese natuur in Nederland. Soorten van de Habitatrictlijn. Zeist, KNNV.

Limpens, H., Mostert, K., & Bongers, W. (1997). Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. 2e druk. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Mostert, K. & Willemsen, J. (2008). Werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2008. Stichting Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland.

Valk, M. van der; Hoefsloot, G. & Kroese, M. (2011). Gedragscode Ruimtelijke ontwikkeling en Inrichting gemeente Dordrecht en gemeente Zwijndrecht. Culemborg, Bureau Waardenburg bv.

www.vleermuis.net

www.waarneming.nl

www.zoogdiervereniging.nl